

ПРИКАЗ КАТАЛОГА
ИСКОНСКА ХАРМОНИЈА,
НАРОДНО ГРАДИТЕЉСТВО
ОПШТИНЕ СОПОТ

Аутор: Нада Живковић

Назив каталога: Исконска хармонија, Народно градитељство општине Сопот

Издавач: Завод за заштиту споменика културе града Београда, 2007.

Каталог садржи 118 страна текста са црно-белим илустрацијама

Садржај: *Увод, Историјски развој, Градитељски фонд, Насеља Општине Сопот, Уместо закључка, Резиме на енглеском језику, Литература*

*К*аталог *Исконска хармонија* настао је као плод дугогодишњег рада угледног стручњака, етнолога Наде Живковић, која је своју професионалну каријеру посветила проучавању народног градитељства на територији града Београда. Стање народног градитељства, посебно у подручјима у непосредној близини урбаних центара, стално је на удару промена; увек постоји опасност да грађевине буду замењене новим, савременијим, у којима се живи удобније и у складу са свакодневним животом. Транзиција и брз напредак нових технологија нису мимоишле ни народно градитељство, па су публикације попут ове можда последњи покушај да се укаже на значај и неопходност очувања специфичног културног наслеђа.

Крхкост конструкција народног градитељства, недостатак праве намене, ослоњеност само на бригу власника, недостатак фискалне политике и начина да се те грађевине на прави начин укључе у живот изискују од стручњака изузетно знање и способност процене. Свака од кућа приказаних у каталогу заслужује ламент, али их искуство и дистанца аутора приказују на објективан и стручно утемељен начин.

Након *Предговора* у којем ауторка говори о разлозима издавања публикације и осврће се на стање фонда, следи *Увод* у којем се расправља о границама насеља, њиховом распрострањању, називима и историјским условљеностима.

У тематској целини под називом *Историјски развој* сазнајемо о раном насељавању општине Сопот, о материјалним сведочанствима која постоје још од периода Римске империје, о насељима која се везују за српску средњовековну државу, о турским катастарским пописима који имају систематски сређене податке за подручје данашње општине Сопот, о прекретници у развоју насеља, која се везује за тридесете године деветнаестог века, и о њиховом привредном снажењу и развоју.

У оквиру поглавља *Градитељски фонд* дефинишу се грађевине јавне намене, у које спадају ханови, механе, старе школске, административне и стамбене зграде и дају њихова основна обележја. Доминантном наслеђу, сеоским кућама из деветнаестог века, посвећено је посебно поглавље – *Стамбене зграде*. У њему су куће подељене према типу, и то на: шумадијску, моравску, косовску и новију сеоску кућу. По типовима кућа названи су и посебни одељци поглавља, а сваки тип је детаљно размотрен почев од порекла, распрострањености до прецизне анализе конструктивног склопа и функције објекта. Као посебан одељак наведени су помоћни и привредни објекти – магазе, млекари и воденице.

Сеоски надгробни споменици представљају посебан сегмент каталога у којем се веома опсежно говори о њиховим типолошким карактеристикама, али и о њиховој етнографској, епиграфској и ликовној вредности.

Следеће поглавље посвећено је насељима општине Сопот. Насеља су наведена азбучним редом, што умногоме олакшава сналажење. Свако насеље је детаљно обрађено с посебно издвојеним споменицима културе. Текст који на најбољи начин предочава читаоцима вредности објеката народног неимарства прате фотографије и цртежи основа и фасада, чиме је омогућено потпуно упознавање са овим фондом. Почевши од села Бабе, па завршно с варошицом Сопот, аутор не приказује само развој насеља и народно градитељство већ и дух који га је подстицао; оно што називамо нематеријалним културним наслеђем.

Разматрања се закључују у поглављу *Уместо закључка*, где ауторка пише о исконском складу и хармонији духа и простора који су материјализовани у објектима народног градитељства.

Публикација се завршава резимеом на енглеском и списком литературе.

Каталог је праћен сјајним фотографијама Снежане Неговановић и богатом документарном грађом Завода за заштиту споменика културе града Београда, у коју спадају планови и изванредни цртежи архитекте Зорана Јаковљевића.

Исконска хармонија представља неопходну публикацију за све оне који би желели да сазнају више о народном градитељству. Методолошки исправно, утемељено на најновијим истраживањима, примерено типу публикације, етнолог Нада Живковић успела је читаоцима да докаже постојање исконске хармоније у делима народних неимара.